

Camínot, i entre aquesta i la partida del Racó.

3) *Corral del Cano*, en el terme d'Ibri (Alcoià) (xxxv, 165.25).

4) *Ca(l)s Canos*, en el terme de Petrer (Vall del Vinalopó) (xxxvi, 32.4; 41.7).

ETIM. Del català *cano* «dispositiu de regatge en les sèquies del País Valencià» (< del romànic primitiu *CANNU(M)) (cf. *DECat* II, 475b48-477a39) J. F. C.

CANOES i CANOVES

Municipi del Rosselló, cantó de Perpinyà-Est, localitzat a la dreta de la Tet, entre Tuïr i Perpinyà.

PRON. POP.: *kánus*, oït a Sant Cebrià (1959) i a Vilanova de la Ribera (1960); pronúncia també indicada per Fouché (*Phon.*, 10, 232).

DOC. ANT.: *kanouas* 1036 (*CollMoreau* xiv, 218), *Canobes* 1036 (*HistLgd* v, 1651), *Chanues* 1095 (*CollMoreau* xxxviii, 77), *Beati Quirici de Canoas* 1102 (*HistLgd* v, 777), *Canubas* 1145 (*CollMoreau* LXI, s. v. *cap*), *Canues* 1146 (D'Albon, *Temple*, 256-57), *Canubis* 1190 (Miret, *TemplH*, 327), J. de *Canovis* 1229 (Alart, *InvLC*, s. v. *primicer*), R¹ Jaufredi de *Canoys* 1261 (Alart, *InLC*, s. v. *pou*), *Canoes* 1305 (Alart, *RLR* vii, 47), 1359 (*CoDoACA* xii, 126), 1381 (Alart, *InvLC*, s. v. *llega*), 1395 (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 543, 561), *Canoves* 1396 (*CoDoACA* xii, 205), *Canobas* 1435 (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 593), *Canobis* 1435 (id.). D'altres mencions recollides per Ponsich (*Top.*, 34); *Kanovas* 968-77, *Canoves* c. 1100, *Canoas* 1119, 1291, V. de *Canois* 1237, *Canobes* 1358, *Canoes* 1628, *Canues* 1632.

ETIM. Es podria conjecturar d'antuvi que *Cànoes* es derivi de *CASAS NOVAS* (*kazasnóbās* > *kaesnóbās* > *kaenóbās* > *kánoas* > *kánu(ə)s*), amb reculada de l'accent a la síl·laba inicial, com s'ha esdevingut amb freqüència quan hi ha hagut un hiatus dins el mateix mot i especialment davant l'accent; cf. *SPONSALICIU* > *espoalii* > *espòlii* > *espòli*, *La *Boeria* > *La Bòria* etcètera.¹

Remarquem en aquest sentit l'antic lloc del Rosselló anomenat *Casesnoves*, situat aigües amunt d'Illa de Tet i avui despoblat: ² *Casas Novas* 1173 (Ponsich, *Top.*, 41), *villare de Casis novis* 1265 (id.), *Cases Novas* 1424 (id.); cf. així mateix *Cases-noves* (*kazeznóbēs*, oït a Taüll des de 1953), una vasta extensió de pasturatges de Taüll i Boí, a 2000-2200 m. d'alt., a cosa d'uns 500 m. per alt de la Restanca de Llebreta, entre el Bony Blanc i la Portella Blanca (JCor., *Top. Boí*, 7); ⁵⁰ *lās kanóbās*, veïnat del poble de St. Gregori al Gironès (Casacuberta); *lā kanóbā* a Llorà i Biert (Ll. x iv, 113, 121); a Mallorca es troben *Sa Granada kanóbā* a Manacor, *Sa Casa Nova* o *Sā kanóbā* a Ariany (Ll. xli, 35), i homònims a Sa Pobla i Moscari (Ll. xli, 8; xl, 72); ⁵⁵ també a Menorca hi ha *Sa Canòva Véia* i *Sa Canovèta* as Mercadal (Ll. xlv, 23, 26).

Això no obstant, no apareix cap testimoni medieval de *Cànoes* amb inicial *Casan-*, cosa que fa pensar que aquest NL no ve de *CASAS NOVAS* sinó d'un altre ⁶⁰

ètimon, potser *CANNĀBIS* 'cànem', no impossible pel sentit, tot i que al capdavant resulta inversemblant en vista de les mencions antigues en *-as* (*Kanovas* 968-77, *Kanouas* 1036, *Canoas* 1102, *Canubas* 1145 etc.). Es tracta evidentment del plural del llatí tardà *CANĀBA* 'tenda, barraca', 'celler, taverna' (*kānabas* > *kānobes* > *kānoas* > *kānu(ə)s*), el qual ha donat també it. *cànova* 'taverna', molt estès en tots els dialectes de la Península Itàlica i de Sardenya; cf. cast. *cāñama* 'casa del delme' (*DECH* I, s. v.).³

Hi ha al domini lingüístic català una sèrie de NLL addicionals que també deuen remuntar a *CANĀBA*:

1) *Cànoa*: Poblament desaparegut del terme de Prada (Conflent): *kanoas* 843 (Alart, *Bull. Soc. Agr. Sc. x*, 80); mencions antigues citades per Ponsich (*Top.*, 118): *Canoa* 968, *Kanoa* 982, *Canoa* 1314, *Canoba* 1343, *mallols de Canoba* 1405, entre altres.⁴

2) *Canoetes*: Poble desaparegut del terme de Rodès (Conflent): *Cases noves* 1310 (Alart, *Bull. Soc. Agr. Sc. x*, 83), *Cases novetes* 1310 (id.),⁵ *Cases Noves* 1337 (Alart, *Stils Vfr. Conflent*, 241),⁶ Ponsich (*Top.*, 119) cita a més *locus de Casis Novelis* 1356, *term. de Casis Novelis* 1375, *locus de Casis novetes* 1375, *Canobetās* 1596, *Canobetēs* 1677. Cal observar que les mencions de *Canoetes* en *Caesn-*, *Casisn-* són totes d'època relativament tardana, i, per tant, podrien correspondre a una etimologia només popular, i no és menys possible, doncs, que *Canoetes* representi un diminutiu de *Cànoa*, i que ambdós NLL conflentins siguin mers homònims de *Cànoes* i força apartats d'aquest.⁷

3) *Cànoves*: Poble i municipi del Vallès Oriental, situat entre La Garriga i Cardedeu: ⁸ *Canovas* 1002 (*Cart. St. Cugat* II, 32), 1023 (id. III, 135), 1098 (Marca, 1204), *Chanoves* 1008 (CCandi, *MiHiCat* II, 447-48), *Canoves* 1120 (*Cart. St. Cugat* III, 47), 1143 (id., 128), 1359 (*CoDoACA* xii, 11).

Notem també un lloc antic *Cànoves* al terme de Pineda (Maresme): *alodio de Canuis* 1178 (*Cart. St. Cugat* III, 271); *Cánuis* (§ 28) i *Riera de Cànoves* en docs. del S. XIII del *Cart. de Roca-rossa* (§§ 31, 144); i, així mateix, *Can Cànevēs* a S'Avencar (Inca; Ll. xl, 48).⁹ Com a cognom *Cànoves* es troba a Alacant, Alaior, Albatera, Asp, Artà, Barcelona, La Bisbal, Lluçmajor, Novelda, Piera etc., amb la variant *Cànevēs* o *Cànavēs* a Mallorca (*AlcM* II, s. v.).

4) *Canovelles*: Poble i municipi del Vallès Oriental, situat a 2 k. de Granollers: *S. Felicis de Canuvelles* 1008 (*Cart. St. Cugat* II, 65), *Kanoveles* 1088 (*Bu. Bibl. Cat.*, 1970, 37), *Canoveles* 1129 (*Cart. St. Cugat* III, 91), *R. de Chanavelas* 1169 (*Cart. Poblet*, 192), *S. Felicis de Canovellis* 1179 (*Cart. St. Cugat* III, 275), *Sti. Felicis de Canacelles* 1185 (Kehr, *Papsturk.*, 516), *Sant Felix de Canovelles* 1210 (Miret, *TemplH*, 165), *Canovelles* 1359 (*CoDoACA* xii, 7). Ph. R.

¹ Veg. JCor., BDC xxii, 249-51; *DECat* III, 668b 39-43, s. v. — ² *Gran Geogr. Com. Cat.* xiv, 303-3.

³ Cf. *canaba* 'cànem' 1183 (*LFeud* I, 418), hàpax, mera variant de *CANNĀBIS* sense cap transcendència;